

FUNDACIÓ ROSSEND CARRASCO I FORMIGUERA

Memòria assistencial i de les activitats docents de l'any 2016

1.- Infraestructura, organització i personal

La seu de la FRCF es manté a les instal·lacions del c./ Dr. Carulla 26-28 on es va traslladar el març de 2002. A 2016 no s'han fet reformes estructurals.

La Junta de Patronat s'ha reunit en sessió ordinària el dia 6 de juliol. La composició de la Junta a 2016 era:

- Dr. Joaquim Camps, president d'honor
- Dr. Daniel Figuerola, president
- Dr. Manel Puig, director
- Sr. Armand Pérez, secretari
- Dra. Anna Sanmartí, patró d'honor
- Dr. Manel Armengol
- Dr. Dídac Mauricio

L'equip humà actual de la FRCF el componen dos endocrinòlegs (D Figuerola, M Puig), dos cirurgians especialitzats en bariàtrica (P. Moreno i J. Balibrea), un diplomad en nutrició i dietètica (S Murillo), un diplomad en podologia (J. Viadé), una llicenciada psicòloga (G Peralta), una auxiliar educadora (E. Figuerola) i una secretària (M. Fabré).

La relació laboral és en règim de contractació (M. Fabré, E. Figuerola) i de col·laboració (P. Moreno, J. Balibrea, G. Peralta, S. Murillo, J. Viadé). Des de juliol 2011 D. Figuerola satisfà un lloguer mensual per utilització de serveis en quantitat variable i proporcional als ingressos generats i M. Puig satisfà una quantitat fixa.

Les instal·lacions de la FRCF també acullen a G. Pou (metge internista) i Ll. Soler (neuròleg) que fan activitat assistencial no vinculada a la FRCF i satisfan una quantitat fixa per utilització de serveis. A 2017 Ll. Soler deixa la consulta.

2.- Assistència a pacients

En els vint-i-set anys transcorreguts de la seva creació, la Fundació ha consolidat una assistència mèdica que es posa de manifest en la presentació adjunta (annex 1). En síntesi, la Fundació ha rebut 1.630 consultes presencials i ha atès a 707 pacients, dels quals 136 ho han estat per primera vegada. La procedència dels pacients és àrea metropolitana de Barcelona (69%), altres comarques de Catalunya (18%), resta de països catalans (10%) i altres procedències (3%). A més de la diabetis, els motius usuals de consulta són de Medicina Interna, Endocrinologia (inclosa la obesitat) i de trastorns anímics. Les consultes no presencials (telèfon, WhatsApp, e-mail) s'estimen en més de dues mil en tot l'any.

La població diabètica controlada de manera regular és de 515 persones, les tres quartes parts de les quals utilitzen insulina, la majoria d'elles amb pautes d'injecció múltiple amb bomba d'infusió subcutània (80 col·locades, 35 en seguiment actual).

La població diabètica atesa rep un programa estructurat de prevenció secundària basat en la pràctica regular de controls clínics (examen de fons d'ull amb retinògraf, pedígraf, registre continu de TA (Holter), HbA1c, microalbuminúria, bioquímica bàsica a la consulta i control de constants clíniques) així com una educació continuada orientada a aspectes alimentaris, ajustament de la insulina i prevenció de lesions als peus i d'hipoglucèmies greus, entre els aspectes més rellevants.

Es disposa de tecnologia (aparell "Apnea-Link") per a la detecció de la síndrome d'apnea obstructiva del son, per al registre continu de la tensió arterial (MAPA) i per a la monitorització continua de la glucosa (IPro2, Dexcom G5, Freestyle Libre). En aquest sentit s'han fet (xifres aproximades) 30, 30 i 250 estudis l'any respectivament.

Des de 2004 s'usa el sistema de "info-targeta", on hi consta la condició de diabètic i un mini CD amb les seves dades clíniques. A l'any 2008 aquest suport es va substituir pel *pen-drive* actual, més sòlid.

3.- Docència

La activitat docent ha estat una constant de la Fundació. S'ha dirigit de manera fonamental a col·lectius de professionals implicats en l'atenció a diabètics, és a dir metges especialistes i de família, infermeres hospitalàries i d'assistència primària, farmacèutics, podòlegs i llicenciats en dietètica.

Més de quatre mil persones han passat pels programes docents de la Fundació, habitualment en cursos i seminaris dirigits a grups de 20-30 persones, en règim de temps complet i de 2 a 5 dies de duració. L'estil general dels cursos ha consistit en promoure un fòrum de reflexió compartida amb els assistents amb la finalitat d'abordar amb més eficàcia el tractament dels pacients crònics, especialment diabètics. S'han treballat aspectes de contingut biomèdic però fonamentalment d'àmbit psicològic, pedagògic i antropològic, comptant amb professorat especialitzat en aquestes disciplines.

El format més habitual dels cursos ha estat el de grups reduïts treballant en convivència 2-3 dies en un hotel fora de la ciutat (Llançà, Escorial, El Muntanyà, Sitges, Port de la Selva...) però també jornades d'un dia a la ciutat en grups limitats a 40-50 persones (espai docent de Novartis per exemple) o a grans grups (en col·laboració amb el Servei d'Endocrinologia de can Ruti). Al llarg de la història de la FRCF se n'han dut a terme al voltant de 125, dotze dels quals a Argentina, dos a Xile i la majoria de la resta a Catalunya, encara que sempre adreçats a persones de tota la península, incloent-hi Portugal.

Les activitats docents s'avaluen de forma sistemàtica per enquesta anònima, el que permet una renovació continuada de continguts i mètodes.

Les principals comunicacions científiques, activitats docents i assistències a reunions i congressos de l'any 2016 són:

D'equip:

- Jornada sobre “L’humor a la relació clínica”, al Hotel Tres Torres. Barcelona, 4 de novembre. (annex 2)

- a) D. Figuerola (docència i formació)

- IX Internacional Conferència al ATTD. Milà, 3 al 6 de febrer.

- Curs “Actualització, infecció i peu diabètic III”, al Hospital Germans Trias i Pujol. Badalona, 4 de març.

- Classe al Màster en Diagnòstic i Tractament del Peu Diabètic “Educació diabetològica”, del Departament en Medicina de la Universitat Autònoma de Barcelona. Badalona, 31 de març.

- 11a Jornada de l’Associació Catalana de Diabetis. World Trade Center. Barcelona, 10 i 11 de març.

- III Jornada d’Educació Terapèutica de l’Associació Catalana de Diabetis. World Trade Center. Barcelona, 10 de març.

- II Edició de la Sessió científica “Encuentros con el Experto SEEN”. World Trade Center. Barcelona, 10 de març

- Direcció i autoria del Curs Online d’Infermeria “Manejo Integral de la persona Diabética”, patrocinat per GSK. Barcelona. Març.

- Comitè científic de la Fundació La Marató. Barcelona, 8 d’abril.

- XXVII Congrés SED. Bilbao, del 20 al 22 d’abril.

- Reunió anual del GEET. Bilbao, 21 d’abril.

- Classe al Màster en Bases per l’atenció i educació de les persones amb diabetis “Educació Terapèutica”, de la Universitat de Barcelona. Barcelona, 2 de març.

- 6è Congrés de la SETE. Ginebra, del 18 al 20 de maig.

- Sessió Clínica “Diabetis Mellitus Dual”, a l’Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears. Barcelona, 9 de juny.

- III Edició de la Sessió Científica “Encuentros con el Experto SEEN”. Hotel Catalonia Ramblas. Barcelona, 6 d’octubre.
- Conferència “D’on venim, on som i cap a on anem”, a l’Associació de Diabètics de les Comarques Tarragonines. Tarragona, 21 d’octubre.
- Projecte ADECUA, direcció i creació de qüestionaris. Novembre.
- Curs “Lo mejor del año en Diabetes Tipo 2”, de la SED. Madrid, 18 de novembre.
- 19è Congrés de la SEEN. Barcelona, 24 i 25 de novembre.
- Assistència a la presentació al nou tractament per l’obesitat Saxenda, patrocinat per Novo Nordisk. Barcelona, 28 de novembre.

b) E. Figuerola (docència i formació)

- 11a Jornada de l’Associació Catalana de Diabetis. World Trade Center. Barcelona, 10 i 11 de març.
- Curs “Detección de Hipoglucemias con Free Style Libre, una visión de 360 grados”, patrocinat per Abbott. Barcelona, 6 d’abril.
- XXVII Congrés SED. Bilbao, del 20 al 22 d’abril.
- Assistència a la presentació de l’Aplicació Social Diabetes, patrocinat per Menarini. Bilbao, 20 d’abril.
- Reunió anual del GEET. Bilbao, 21 d’abril.
- 6è Congrés de la SETE. Ginebra, del 18 al 20 de maig.
- Simposi anual del DESG. Munic, 11 de setembre.
- Assistència a la presentació al nou tractament per l’obesitat Saxenda, patrocinat per Novo Nordisk. Barcelona, 15 de desembre.

c) G. Peralta (formació i docència)

- Conferència per periodistes “Aspectos motivacionales en las pérdidas de peso”. Madrid, 28 de gener.
- Conferència “Resultados de la intervención emocional realizada en Campamentos 2015”, en el Experience Day de Diabetes. Madrid, 13 de febrer.

- Entrevista per la revista ELLE “Los aspectos motivacionales en la pérdida de peso”. Madrid, 10 de març.
- Edició del curs online per metges i professionals sanitaris de primària “Habilidades de Comunicación y dietéticas para el paciente crónico”, del laboratori Edikamed.
- XXVII Congrés SED. Bilbao, del 20 al 22 d’abril.
- Pòster “Intervención emocional en los campamentos de 2015”, en el XXVII Congrés SED. Bilbao.
- Pòster “Revisión del curso a pacientes sobre bombas de insulina realizado por el Hospital Clínic de Barcelona”, en el XXVII Congrés SED. Bilbao.
- Classe en el curs Coaching de la Universitat de Barcelona “Entrevista motivacional y técnicas motivacionales”. Barcelona, 7 de maig.
- Classe en el Màster de Medicina Conductual de la Universitat Autònoma de Barcelona “Intervención psicológica en Diabetes”. Barcelona, 6 de juny.
- Classe per a psicòlegs “Taller Intervención en Diabetes”. Barcelona, 15 de juny.
- Classe a la Formació de Metges de primària de Saragossa “Intervención psicológica en Diabetes”. Saragossa, 7 de juliol.
- Taller “Intervención emocional en Diabetes en colonias ADC”, en la seu ADC. Barcelona, 8 de juliol.
- Taller “Intervención emocional en Diabetes en colonias ADC”, en la seu ADC. Barcelona, 14 de juliol.
- Pòster “Intervención emocional en los campamentos de 2015”, en el Congreso Iberoamericano de Investigación Cualitativa en Salud. Barcelona, 6 de setembre.
- Pòster “Revisión del curso a pacientes sobre bombas de insulina realizado por el Hospital Clínic de Barcelona”, en el Congreso Iberoamericano de Investigación Cualitativa en Salud. Barcelona, 6 de setembre.
- Curs per a metges de primària “Intervención psicológica en Diabetes”. Lleida, 8 d’octubre.
- Curs per a Metges del Àrea de Ponent “Motivación”. Torrecabellles, 20 de novembre.
- Classe en el en el Postgrau de Coaching i Nutrició de la Universitat de Barcelona “Entrevista Motivacional y técnicas motivacionales en las pérdidas de peso”. Torribera, 2 de desembre.

d) J. Viadé (formació i docència)

- Moderador taula rodona “Técnicas avanzadas para el salvamento de la extremidad en el pie diabético”, en el V Congrés SEHER. Madrid, 5 de febrer.
- Conferència “Diagnóstico clínico en el pie Diabético”, en el V Congrés SEHER. Madrid, 5 de febrer.
- Conferència “Interpretación de cultivos microbiológicos en el pie diabético.” Al V Congrés SEHER. Madrid, 5 de febrer.
- Conferència “Mecanismos de descarga en el Pie Diabético.”, en el V Congrés SEHER. Madrid, 6 de febrer.
- Conferència “El Peu Diabètic”, a l’Associació Diabètics de Catalunya. Sabadell, 17 de febrer.
- Curs “Desafío del Siglo XXI. El Pie Diabético”, a l’Acadèmia Aesculap. Quito, 26 de març.
- Conferència “Pie de Charcot. Diagnóstico y tratamiento conservador.”, al Congrés internacional del Peu Diabètic. Quito, 27 de març.
- Conferència “Descargas complejas en úlceras en el pie del paciente diabético.”, en el Congrés internacional del Peu Diabètic. Quito, 29 de març.
- Classe al Màster Universitat de Barcelona Bases per l’atenció i educació de les persones amb diabetis “El Peu Diabètic”, de la Universitat de Barcelona. Barcelona, 4 de maig.
- Curs monogràfic “Heridas crónicas en geriatría”, al Servei Soci-Sanitari de Guipúscoa. Donosti, 12 de maig.
- Workshop internacional de “Actuación terapéutica en Pie Diabético”, de a l’Acadèmia Aesculap. Lima, 20 i 21 de setembre.
- Classe al Màster en diagnòstic i tractament del Peu Diabètic “Conceptes generals del peu diabètic”, de la Universitat de Barcelona. Barcelona, 12 de novembre.
- Classe al Màster en diagnòstic i tractament del Peu Diabètic “Cribaje neuroisquémico”, de la Universitat de Barcelona. Barcelona, 12 de novembre.
- Conferència “Úlcera neuropática; manejo ortopédico o cómo evitar la cirugía”, a la primera Jornada Prevenció i atenció del Peu en el pacient diabètic. Barcelona, 18 de novembre.

e) M. Puig (formació i docència)

- Classes regulars de Pre Grau com a professor titular de la Facultat de Medicina de la UAB.
- XIII Curs de Formació Continuada en Endocrinologia i Nutrició. Madrid, 12 i 13 de febrer.
- 11a Jornada de l'Associació Catalana de Diabetis. World Trade Center. Barcelona, 10 i 11 de març.
- XXVII Congrés SED. Bilbao, del 20 al 22 d'abril.
- Roda de premsa de SEEN, a la setmana internacional de la Tiroides. Madrid, 25 de maig.
- II Curs de Andrologia de la SEEN. 30 de setembre i 1 d'octubre.
- 58è Congrés SEEN. Màlaga, del 19 al 21 d'octubre.

f) S. Murillo (formació i docència)

- Màster en Educació en Diabetis, de la Universitat de Barcelona.
- Conferència "Estrategias para incrementar el ejercicio físico con DM", al Hospital Moisés Broggi. Sant Joan Despí, 23 de gener.
- Conferència "Recomendaciones sobre actividad física para persona mayores con diabetes", a la Fundación para la Diabetes. Madrid, 29 de febrer.
- Curs "Prescripción de ejercicio físico en la diabetes tipo 1. Superando barreras", en el XVIII curs avançat dirigit a R3 de diabetologia i nutrició de la SED. Madrid, 3 al 5 de març.
- Conferència "Estrategias para su adaptación a la Diabetes Tipo 1", en el XXXII curs d'actualització teòric-pràctic en Diabetis. Barcelona, 9 de març.
- Conferència "Nutrición en el deportista con diabetes.", en la V Jornada ADDINM. Madrid, 12 de març.
- Comunicació oral "Tratamiento dietético de la Hipoglucemia y la influencia del ejercicio en pacientes con Diabetes Tipo 1", en el XXVII Congrés SED. Bilbao, del 20 al 22 d'abril.
- Conferència "Prescribir ejercicio físico en la Diabetes", al XIII Congrés AIFiCC. Lleida, 1 de juny.

- Classe “Innovacions i noves eines en el maneig de la diabetes”, en el taller “Aprendre a interpretar el que mengem” de la UB. Barcelona, 14 de juliol.
- Taller “Cómo promover y evaluar la actividad física”, en el III curs de formació continuada sobre informació i educació Terapèutica a la cronicitat. Barcelona, 26 d’ octubre.
- Conferència. “Diabetes + ejercicio + App = Diabeting”, a la Jornada TICAP. Mataró, 27 d’ octubre.
- Jurat de la primera edició del “1er Concurs de Postre de dieta Balance”, de la UB. Barcelona, 8 de novembre.
- Taller “Prescripción del ejercicio físico”, en el XIII Curso de Diabetes para Médicos Residentes de Medicina de Familia. Màlaga, 9 de novembre.
- Conferència “Claves para la prescripción de ejercicio físico en diabetes tipo 2 en el paciente anciano”, en la Jornada d’Actualizació sobre Diabetis per a metges d’atenció primària. Barcelona, 25 de novembre.
- Conferència “Deportes y diabetes: actíivate!”, a la ADC de Barcelona. Barcelona, 14 de desembre.
- Taller “Prescripción de dieta y prescripción de ejercicio en diabetes tipo 1”, en el V curso avanzado de diabetes mellitus de la SENN y SED Programa de Excelencia. Madrid, 16 i 17 de desembre.

4.- Publicacions

- G. Peralta. “Entrevista Motivacional y Habilidades de Comunicación y el enfoque Motivacional en el paciente obeso tras CB”. Capítols per l’Institut de Formació Continua IL3 de la Universitat de Barcelona.
- J. Viadé, J.L. Reverter i M. Sabrià. “Úlcera metatarsal complicada con Pie de Charcot agudo y úlcera”. Revista Pie Diabético Digital, número 26. Article virtual. Febrer.
- J. Viadé, J.M. Rios, J.L. Reverter, A. Santamaría J. Muriano i J.M. Sales. “Tratamiento de las lesiones de mediopié en la neuropatía de Charcot”. Revista Pie Diabético Digital, número 28. Article virtual. Octubre.
- M. Puig, A.M. Ramos-Leví, I. Bernabeu, C. Álvarez-Escolá, J. Aller, T. Lucas, P. de Miguel, L. Rodríguez-Cañete, M.A. Sampedro-Núñez, I. Halperin i M. Marazuela. “Long-term treatment with pegvisomant for acromegaly: a 10-year experience”. Revista Clinical Endocrinology, número 84, volum 4, pàg. 540-50. Gener.

- M. Puig, S. de Pedro, M. Murillo, I. Salinas, M.L. Granada, M. Martinez, A. Andreu i J. Bel. "Variability in adherence to rhGH treatment: Socioeconomic causes and effect on children's growth". Revista Growth Hormone IGF Research, número 26, pàg. 32-35. Febrer.
- M. Puig, R. Buj, I. Mallona, A. Díez-Villanueva, V. Barrera, D. Mauricio, J.L. Reverter, X. Matias-Guiu, D. Azuara, J.L. Ramírez, S. Alonso, R. Rosell, G. Capellà, M. Perucho, M. Robledo, M.A. Peinado i M. Jordà. "Quantification of Unmethylated Alu (QUAlu): a tool to assess global hypomethylation in routine clinical samples". Revista d'impactes Oncotarget, núemro 1, volum 9, pàg. 10536-10546. Març.
- M. Puig, S.M. Webb, C. Villabona, M. Muñoz-Torres, M. Marazuela, D: Fernández, G. Martínez, E. Jódar, M.A. Mangas, N. Perulero i X. Badia. "Validation of PHPQoL, a disease-specific Quality of Life Questionnaire for patients with Primary Hyperparathyroidism". Revista Clinical Endocrinology & Metabolism, número 10, volum 4, pàg. 1571-1578. Abril.
- M. Puig, M.T. Julián, N. Alonso, R. Colobran, A. Sánchez, A. Miñarro, I. Pujol-Autonell, J. Carrascal, S. Rodríguez-Fernández, R.M. Ampudia i M. Vives-Pi M. "CD26/DPPIV inhibition alters the expression of immune response-related genes in the thymi of NOD mice". Revista Molecular and Celullar Endocrinology, número 5, volum 5426, pàg. 101-112. Maig.
- M. Puig, R.M. Luque, A. Ibáñez-Costa, L. Sánchez-Tejada, E. Rivero-Cortés, M. Robledo, A. Madrazo-Atutxa, M. Mora, C.V. Álvarez, T. Lucas-Morante, C. Álvarez-Escolá, C. Fajardo, L. Castaño, S. Gaztambide, E. Venegas-Moreno, A. Soto-Moreno, M.A. Gálvez, J. Salvador, E. Valassi, S.M. Webb, A. Picó, M. Gilabert, I. Bernabéu, M. Marazuela, A. Leal-Cerro i J.P. Castaño. "The Molecular Registry of Pituitary Adenomas (REMAH): A bet of Spanish Endocrinology for the future of individualized medicine and translational research". Revista Endocrinology, Diabetes y Nutricion. Article virtual. Juny.
- M. Puig, A. Lecube, S. Monereo, M.A. Rubio, P. Martínez de Icaya, A. Martí , J. Salvador, L. Masmiquel, A. Goday, D. Bellido, E. Lurbe, J.M. García-Almeida, F.J. Tinahones, P.P. García-Luna, E. Palacio, M. Gargallo, I. Bretón, S. Morales-Conde, A. Caixàs, E. Menéndez i F.F. Casanueva. "Prevention, diagnosis, and treatment of obesity. 2016 position statement of the Spanish Society for the Study of Obesity". Revista Endocrinologia, Diabetes y Nutrición. Article virtual. Agost.
- M. Puig, J. Sanahuja, N. Alonso, J. Diez, E. Ortega, E. Rubinat, A. Traveset, N. Alcubierre, A. Betriu, E. Castelblanco, M. Hernández, F. Purroy, M.V. Arcidiacono, C. Jurjo, E. Fernández, P.H. Groop i D. Mauricio. "Increased Burden of Cerebral Small Vessel Disease in Patients With Type 2 Diabetes and Retinopathy". Revista Diabetes Care, número 39, volum 9, pàg. 1614-1620. Setembre.

- M. Puig, A. Soto, E. Venegas, R. Vilchez, C. Blanco, F. Cordido, T. Lucas, M. Marazuela, R. Casany, G. Cuatrecasas, C. Fajardo, M.A. Gálvez, S. Maraver, T. Martín, E. Romero, M. Paja, A. Picó, I. Bernabeu i E. Resmini. "Use of lanreotide in combination with cabergoline or pegvisomant in patients with acromegaly in the clinical practice: The ACROCOMB study". Revista Endocrinología, Diabetes y Nutrición. Article virtual. Octubre.
- M. Puig, N. Alonso, J. Lupón, J. Barallat, M. de Antonio, E. Zamora, P. Moliner, A. Galán, J. Santesmases, C. Pastor, D. Mauricio i A. Bayes-Genis. "Impact of diabetes on the predictive value of heart failure biomarkers". Cardio Vascular Diabetology. Núcleo 3, volum 15, pàg. 151. Novembre.
- S. Murillo. "El ejercicio físico (también) en las personas mayores". Fundación para la Diabetes, Article virtual. Gener.
- S. Murillo. "El ejercicio físico en personas con diabetes de 40-50 años". Fundación para la Diabetes, Article virtual. Març.
- S. Murillo. "La alimentación en la diabetes tipos 2. Planificación semanal". Fundación para la Diabetes, Article virtual. Abril.
- S. Murillo, M. Balfegó, S. Canivell, F.A. Hanzu, A. Sala-Vila, M. Martinez-Medina, T. Mur, E.G. Ruano, F. Linares, N. Porrás, S. Valladares, M. Fontalba, E. Roura, A. Novials, C. Hernández, G. Aranda, A. Sisó-Almirall, G. Rojo-Martinez, R. Simó i R. Gomis. "Effects of sardine-enriched diet on metabolic control, inflammation and gut microbiota in drug-naïve patients with type 2 diabetes: a pilot randomized trial". Revista Lipids Health and Disease. Article virtual. Abril.
- S. Murillo. "Las grasas y la diabetes". Fundación para la Diabetes, Article virtual. Maig.
- S. Murillo. "La alimentación durante los viajes en las personas con diabetes". Fundación para la Diabetes, Article virtual. Juny.
- S. Murillo. "Alimentación y ejercicio físico en la adolescencia". Fundación para la Diabetes, Article virtual. Juliol.
- S. Murillo, L. Brugnara, A. Novials i E. Ortega. "Low Physical Activity and Its Association with Diabetes and Other Cardiovascular Risk Factors: A Nationwide, Population-Based Study". Web Plos One. Article virtual. Agost.
- S. Murillo. "Cómo y por qué contar los hidratos de carbono". Fundación para la Diabetes, Article virtual. Desembre.
- S. Murillo. "La alimentación en la actividad física y el deporte". Capítulo del libre Guía para una alimentación infantil saludable y equilibrada del Hospital Sant Joan de Deu de Barcelona. Desembre.

- S. Murillo. "Ejercicio físico y diabetes", en la 2ª Edición de Tratado SED de Diabetes Mellitus. Editorial Panamericana. Pendent publicació.